

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จังหวัดภูเก็ต มีลักษณะเป็นเกาะที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศไทยตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของภาคใต้ในทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดีย และมีเกาะบริวาร 32 เกาะ รวมพื้นที่ทั้งสิ้น 543.034 ตารางกิโลเมตร หรือ 356,271.25 ไร่ เฉพาะเกาะภูเก็ต มีพื้นที่ 27 ตารางกิโลเมตร มีการแบ่งเขตการปกครองเป็น 3 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมืองภูเก็ต อำเภอกะทู้ และอำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ตเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเลที่มีชื่อเสียงในระดับโลก มีแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวมากมายหลายประเภท บนเกาะภูเก็ตมีจุดขายหลัก คือชายหาดและกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ โดยเฉพาะกิจกรรมบันเทิงนันทนาการและกีฬาทางน้ำ และการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับเกาะบริวารโดยรอบและเกาะในจังหวัดใกล้เคียง จากข้อมูลสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในภาคใต้ จำนวนนักท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตยังคงสูงเป็นอันดับ 1 ของภาคใต้โดยจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต ในปี พ.ศ. 2556 มีจำนวน 11,339,885 คน และรายได้จากการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตในปี พ.ศ. 2556 มีจำนวน 241,926.99 ล้านบาท (สำนักงานจังหวัดภูเก็ต, 2557)

เกษตรกรชาวสวนยางพาราในจังหวัดภูเก็ตนิยมปลูกสับปะรดพันธุ์ภูเก็ตในระยะเวลาที่ปลูกยางพาราใหม่ เป็นการใช้พื้นที่ระหว่างร่องยางพาราให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ ในขณะที่รอให้ต้นยางพาราโตก็สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตจากสับปะรดได้ และในพื้นที่แห้งแล้งเป็นดินทรายจากการทำเหมืองแร่ในอดีต ก็สามารถพัฒนาพื้นที่นำมาปลูกสับปะรด นำผลผลิตขายเป็นผลไม้สด เป็นที่นิยมรับประทานมากเพราะหวานกรอบเนื้อแน่น พื้นที่ปลูกสับปะรดภูเก็ตจะมีมากน้อยในแต่ละปีขึ้นอยู่กับพื้นที่ปลูกสวนยางพาราใหม่ ซึ่งในปัจจุบันพื้นที่สวนยางพาราใหม่น้อยมากส่งผลให้พื้นที่ปลูกสับปะรดภูเก็ตลดน้อยลงตามไปด้วย ปัจจุบันสับปะรดภูเก็ตมีพื้นที่ปลูก จำนวน 2,122 ไร่ ผลผลิตรวม 10,153.77 ตัน

สับปะรดภูเก็ตเป็นพืชเอกลักษณ์ของจังหวัดภูเก็ตมีศักยภาพที่จะพัฒนาไปสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในอนาคตได้ ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. 2556-2559 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรและสร้างความ

เข้มแข็งของเกษตรกรและภาคเกษตร ด้านเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรและความยั่งยืนของภาคเกษตร ส่งเสริมระบบเกษตรกรรมในการสร้างความมั่นคงและยั่งยืนของภาคเกษตรเพื่อให้เกิดความมั่นคงในการประกอบอาชีพการเกษตรควบคู่กับการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นฐานการผลิตของภาคเกษตรได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศหรือสถานการณ์ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นได้โดยส่งเสริมการทำการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการเกษตรให้เหมาะสมกับตัวเกษตรกร ศักยภาพของพื้นที่ และสถานการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมการทำการเกษตรกรรมยั่งยืนในรูปแบบต่างๆ เช่น เกษตรผสมผสาน เกษตรธรรมชาติ เกษตรอินทรีย์ เกษตรทฤษฎีใหม่ และวนเกษตร ส่งเสริมการเกษตรในชุมชนเมือง การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การจัดการฟาร์ม (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2556) นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่มาตรฐานสากล ของแผนพัฒนาจังหวัดภูเก็ตอีกด้วย (สำนักงานจังหวัดภูเก็ต, 2557)

ปัจจุบัน เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดภูเก็ตได้รับการสนับสนุนด้านองค์ความรู้ตั้งแต่กระบวนการผลิตจนถึงการตลาดจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง สับปะรดที่ผลิตได้มีคุณภาพและมาตรฐาน มีความแตกต่างกับสับปะรดจากแหล่งอื่นอย่างชัดเจน ในเรื่องความกรอบและหอมเป็นพิเศษ แกนผลกรอบจึงสามารถรับประทานได้ทั้งผล เป็นที่ต้องการของตลาด ซึ่งลักษณะเด่นดังกล่าวเกิดจากความพิเศษเฉพาะของพื้นที่ ลักษณะสภาพภูมิศาสตร์ของจังหวัดภูเก็ต และภูมิปัญญาของเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดภูเก็ต ซึ่งมีองค์ความรู้และประสบการณ์ในการปลูกสับปะรดภูเก็ต จังหวัดภูเก็ตจึงได้ขอขึ้นทะเบียนสับปะรดภูเก็ต เป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 ซึ่งกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ ประกาศขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ “สับปะรดภูเก็ต” เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2552 เลขที่คำขอ 50/00042 ทะเบียนเลขที่ สข 52/00031 ทำให้สับปะรดภูเก็ตที่ผลิตโดยภูมิปัญญาของเกษตรกรจังหวัดภูเก็ตภายใต้ทรัพยากรธรรมชาติในจังหวัดภูเก็ตได้รับการคุ้มครอง แต่เนื่องจากสับปะรดภูเก็ตไม่ได้มีผลผลิตตลอดทั้งปี บางช่วงที่ผลผลิตมีปริมาณน้อยจึงมีราคาสูง แต่ในช่วงที่ผลผลิตมีปริมาณมากราคาจะต่ำ ซึ่งในช่วงที่ราคาสับปะรดตกต่ำเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดจะมีรายได้ลดลง สร้างความเดือดร้อนให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดเป็นอย่างมาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการศึกษาความต้องการการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของสวนสับปะรดภูเก็ต อำเภอลาแมง จังหวัดภูเก็ตเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ให้บุคคลทั่วไปรู้จักสับปะรดภูเก็ต เป็นทางเลือกในการเพิ่มมูลค่า สร้างงาน สร้างรายได้ก่อให้เกิดความมั่นคงในอาชีพเกษตรกรรมให้แก่

เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดภูเก็ตและชุมชนโดยรอบนอกเหนือจากการขายสับปะรดภูเก็ตเป็นผลสดเพื่อบริโภคเพียงอย่างเดียว

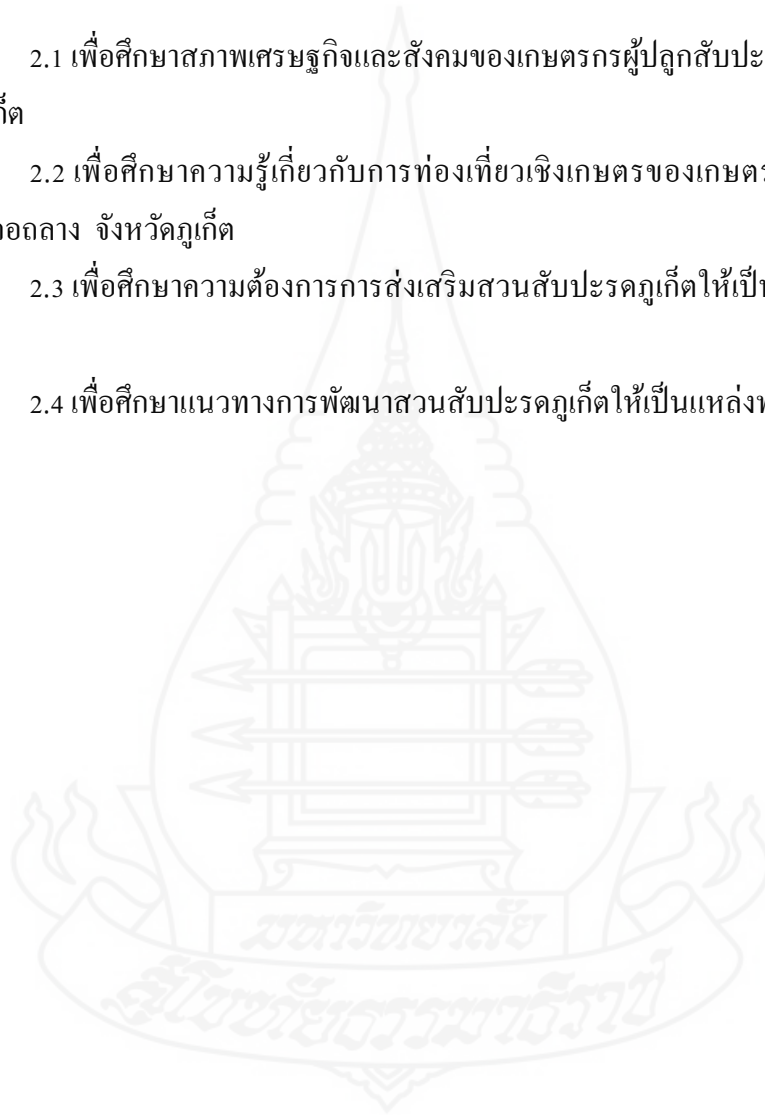
2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดภูเก็ต อำเภอดงจังหวัดภูเก็ต

2.2 เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดภูเก็ต อำเภอดง จังหวัดภูเก็ต

2.3 เพื่อศึกษาความต้องการการส่งเสริมสวนสับปะรดภูเก็ตให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

2.4 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสวนสับปะรดภูเก็ตให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1.ขอบเขตเชิงเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความต้องการการส่งเสริมสวนสับปะรดภูเก็ตให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ประกอบด้วยเนื้อหา ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจและสังคม ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ความต้องการการส่งเสริมสวนสับปะรดภูเก็ตให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และแนวทางการพัฒนาสวนสับปะรดภูเก็ตให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

4.2 ขอบเขตเชิงพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความต้องการการส่งเสริมสวนสับปะรดภูเก็ตให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษาสวนสับปะรดภูเก็ต อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต โดยใช้แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยคำถามปลายปิดและปลายเปิดกับเกษตรกรและผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 54 คน

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรด หมายถึง เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดภูเก็ต ในอำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

5.2 สวนสับปะรดภูเก็ต หมายถึง พื้นที่แปลงปลูกสับปะรดพันธุ์ภูเก็ต ซึ่งกำหนดขอบเขตพื้นที่ปลูกเฉพาะในอำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

5.3 การท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการเรียนรู้และเข้าใจในธรรมชาติ วัฒนธรรมที่เกิดจากการเกษตร ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่มีการนำเอาฐานทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับท้องถิ่น

5.4 ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง องค์ความรู้ และความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดภูเก็ต

5.5 การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง การพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว การให้บริการ การปรับปรุงคุณภาพผลผลิต การประสานงานการตลาด การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และรายได้จากการท่องเที่ยว

5.6 ความพร้อมของสวนสับปะรดภูเก็ต หมายถึง ความพร้อมของสวนสับปะรดภูเก็ตในด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว

5.7 ความต้องการการส่งเสริม หมายถึง ความต้องการส่งเสริมด้านความรู้ ช่องทางการส่งเสริม และวิธีการส่งเสริม ของเกษตรกร เพื่อพัฒนาสวนสับปะรดภูเก็ตเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

5.8 ช่องทางการส่งเสริม หมายถึง สื่อหรือตัวกลางในการนำความรู้ไปสู่เกษตรกร ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

5.9 วิธีการส่งเสริม หมายถึง วิธีการที่ใช้ในการส่งเสริมการเกษตร ได้แก่ การประชุมกลุ่ม การฝึกอบรม การสาธิต และการศึกษาดูงานนอกสถานที่

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1.หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมสวนสับปะรดภูเก็ตให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดภูเก็ตต่อไป

6.2 เกษตรกรเจ้าของสวนสับปะรดภูเก็ตสามารถนำผลการวิจัยไปสร้างและพัฒนาสวนสับปะรดภูเก็ตให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้

6.3 เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรดภูเก็ตมีความมั่นคงในอาชีพ มีรายได้มากขึ้น คุณภาพชีวิตดีขึ้น

